Ditjačyj fol´klor. Kolyskovi pisni ta zabavljanky, Uporjadkuvannja, prymitky G. V. Dovženok, Notnyj material pidgotuvala **K. M. Lugans´ka**, Naukova dumka, Kyiv 1984, 472 str.

Ova knjiga donosi do sada najpotpuniji pregled ukrajinskih uspavanki i zabavljalica [cupkalice, tapšalice - kako već te usmenoknjiževne oblike nazivaju razni autori], i to iz tiskanih izvora XIX. i XX. stoljeća i rukopisnih zbirki. Tu se pojavljuju zapisi iz cijelog ukrajinskog etničkog teritorija [uključujući i regije što se nalaze izvan granica SSSR-a], a također iz pograničnih regija - ukrajinsko-ruske i ukrajinsko-bjeloruske.

Velik broj uspavanki [933] i zabavljalica [306] uz iscrpne upute na varijante za svaki primjer gdje god je to bilo moguće, te melodije gdje god je to bilo poznato, pokazuje savjestan posao koji su obavile autorice G. V. Dovženok i K. M. Lugans´ka i time pridonijele boljem upoznavanju ukrajinskoga dječjeg folklora i uočavanja njegovih umjetničkih, pjesničkih vrijednosti.

U uvodnom tekstu [str. 11-44] autorice iscrpno govore o izvorima kojima su se služile i upozoravaju na široku tematiku i mnogobrojne motive uspavanki, što se na prvi pogled ne bi očekivalo od takvog žanra koji ima ponajčešće posve praktičnu funkciju - da uspava dijete. Odatle proizlaze i **problemi klasifikacije uspavanki** koje su autorice uspješno riješile podijelivši građu u nekoliko skupina. U **prvoj** dominiraju oni motivi koji se isključivo odnose na djecu - njihov san i briga životinja i ptica oko njega; u **drugoj** su pjesme u kojima je izražena majčina briga za djetetovu sudbinu, ali su izraženi i njezini osjećaji i razmišljanja nad vlastitom sudbinom; **treću** skupinu čine pjesme u kojima se pojavljuju likovi iz životinjskog svijeta koji nisu sižejno povezani s likom djeteta; u **ostalim** grupama [nema ih mnogo] pojavljuju se likovi: tata, djed, baka, tetka i dr., ili su to pjesme slične onima s rodoljubnom i socijalno-obiteljskom tematikom.

Ova posljednja grupa, iako ne tako brojna, veoma je zanimljiva jer pokazuje kako i u uspavankama dolazi do kontaminacije stihova iz drugih žanrova [rodoljubnih i socijalno-obiteljskih usmenih lirskih pjesama] posebno u onim uspavankama koje su zabilježene izvan domovine Ukrajine gdje je tuga za domovinom izraženija.

Autorice G. V. Dovženok i K. M. Lugans´ka analizom pojedinih uspavanki nastoje pokazati njihovu bogatu poetsku strukturu u koju ulazi i sva ona idealizacija života i elementi fantastike što sve samo obogaćuje prvi čovjekov dodir s tzv. visokom poezijom.

Zabavljalice su još jedan usmenoknjiževni žanr koji je neposredno vezan uz djecu. I one, kao i uspavanke, neposredno utječu na estetski razvoj djeteta i imaju također praktičnu funkciju prema kojoj su ih autorice i rasporedile u knjizi: ljuljuškanje u kolijevci, podizanje tijela, potezanje za ručice, zabacivanje glave, zabavljanje ručicama i nožicama, cupkanje na koljenu odraslih i ostale.

Vrijednost knjige čine i analize ritmičkih i glazbenih karakteristika [od recitativa do razvijenih melodija] uspavanki i zabavljalica. Nakon uvida u glazbenu stranu toga materijala nije čudno, kako upozoravaju autorice, da su za tim pjesmama posezali mnogobrojni glazbenici iz prošlog i našeg stoljeća.

Na kraju, primijetit ćemo kako se i u našem pjesničkom folkloru mogu naći mnogobrojne slične pjesme, ali one, kao i cjelokupni dječji folklor u nas, još uvijek čekaju unutar sustavnijeg istraživanja svoje priređivače.

TANJA PERIĆ-POLONIJO